

Motion till riksdagen 2023/24:2621

av **Teresa Carvalho m.fl. (S)**

Utgiftsområde 13 Integration och jämslällldhet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 13 Integration och jämslällldhet enligt förslaget i tabellen i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om att införa en nollvision för mäns våld mot kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om att säkerställa att kvinno- och tjejjourer ges möjlighet till en långsiktig och varaktig försörjning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om förbättrad etablering för utrikes födda kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om att utöka målgruppen för etableringsprogrammet i enlighet med vad som föreslås i SOU 2023:24 och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om att individualisera etableringstillägget och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om nyanlända invandrares etablering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om att tillföra 170 miljoner till Socialstyrelsen att fördela till kommuner med utsatta områden i syfte att hindra att unga hamnar i gängkriminalitet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om att avskaffa EBO-lagen och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om framtagandet av en generalplan i syfte att långsiktigt bekämpa segregationens orsaker och konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i motionen om att bekämpa alla former av diskriminering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Anslagsförslag 2024 för utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Integrationsåtgärder	103 125	±0
1:2 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	2 776 226	400 000
2:1 Diskrimineringsombudsmannen	138 507	±0
2:2 Åtgärder mot diskriminering och rasism m.m.	110 919	±0
3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder	675 039	±0
3:2 Jämställdhetsmyndigheten	73 409	±0
3:3 Bidrag för kvinnors organisering	48 163	±0
4:1 Åtgärder mot utanförskap	93 000	170 000
Summa	4 018 388	570 000

Socialdemokraterna är ett feministiskt parti

Vi socialdemokrater vill ha ett samhälle utan över- och underordning, och vår grundinställning är att bekämpa maktskillnader som begränsar den enskildes frihet. I vårt Sverige är begreppet om alla människors lika värde ristat i sten, och vi kommer aldrig att acceptera en ordning där människor tvingas leva underordnade andra. En människas kön, ålder, klass, religion, etnicitet eller sexuella läggning ska inte begränsa möjligheten att växa och utvecklas.

För att nå ett fullt ut jämställt samhälle krävs att de ekonomiska klyftorna i samhället sluts och att alla människor har ett jobb eller meningsfull sysselsättning att gå till. Resultatet av dagens ojämställda och uppdelade arbetsmarknad är att kvinnor har betydligt lägre livsinkomster än män. Män tjänar 6,3 miljoner mer än kvinnor under ett helt arbetsliv. Det skapar mindre frihet för kvinnor både under och efter arbetslivet. Att gå till ett arbete eller sysselsättning är något fint. Förutom att bidra ekonomiskt till vår gemensamma välfärd innebär ett arbete eller en sysselsättning en egen identitet och större självständighet.

Redan i förskoleålder befästs könsroller och normer för vad som anses vara ”manligt” och ”kvinnligt”. Detta styr sedan vilka utbildningar och yrken som väljs. En könssegregerad arbetsmarknad befäster också könsroller och stereotypa uppfattningar. Hela samhället förlorar på en ojämställd arbetsmarknad. Ojämställdheten i samhället påverkar och förstärker ojämställdheten på arbetsmarknaden.

Arbetsmiljön inom främst de kvinnodominerade sektorerna är ytterst bristfällig och som konsekvens tvingas kvinnor ofta gå ner i arbetstid, ha längre och återkommande sjukskrivningar samt gå i förtidspension. Arbetsgivarna måste ta ett större ansvar för att tillgodose en bra och trygg arbetsmiljö – inte minst utifrån ett perspektiv om psykisk hälsa och för att motverka stress. Ingen ska behöva dö, bli sjuk eller sjukskriven på grund av sitt arbete.

Nollvision för mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem som kränker och begränsar våldutsattas grundläggande fri- och rättigheter. Våldet är utbrett och allvarligt och orsakar stort lidande. Det får livslånga konsekvenser för de som utsätts.

År 2022 dödades 10 kvinnor av en nuvarande eller före detta manlig partner. För varje dödsoffer utsätts tusentals flickor och kvinnor varje år för trakasserier, våld och sexualbrott. Inte sällan tvingas barn bevittna våldet, och kostnaderna för samhället är enorma. Situationen är oacceptabel och ovärdig ett av världens mest jämställda länder. Det här är ett samhällsproblem som förtjänar största möjliga politiska uppmärksamhet. Det är dags att skicka en tydlig signal till oss själva och alla andra – det är dags att införa en nollvision för mäns våld mot kvinnor.

Våld i nära relationer pågår ofta i det tysta. Det kan vara maken eller sambon som slår, och våldet utövas ofta i hemmet. En nollvision skulle kunna öka kännedomen om problemet och öppna upp det offentliga samtalet. Fler skulle våga prata om sina erfarenheter, och förhoppningsvis skulle en nollvision på sikt förändra samtalstonen i både fikarum och skolor.

Regeringen och Sverigedemokraterna utreder nu huruvida det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra bör ändras till att bli ”mer inkluderande”. Vi socialdemokrater anser att detta riskerar att skymma sikten för det överordnade problemet – nämligen just mäns våld mot kvinnor.

Det är viktigt att mer fokus läggs på det förebyggande och attitydförändrande arbetet – inte minst för att komma till rätta med hedersrelaterat våld och förtryck – och därför är det av yttersta vikt att en nollvision för mäns våld mot kvinnor utformas och konkretiseras inom det socialpolitiska området. Det uttryckliga syftet bör vara att höja den generella kunskapsnivån och samla samhällets samtliga sektorer i en kraftfull motattack. Mäns våld mot kvinnor måste upphöra. En nollvision kan vara ett viktigt styrmedel i det arbetet.

Finansiering av kvinnojourer

De organisationer som arbetar för att skydda kvinnor som lämnar en våldsam relation måste ges rimliga möjligheter att utföra sitt viktiga arbete. Därför måste finansieringen till dessa verksamheter vara långsiktig och omfattande. Kvinno- och tjejjourernas viktiga arbete ska inte bedrivas i projektform.

Fler utrikesfödda kvinnor ska komma i arbete

Utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden är alldeles för lågt. För oss socialdemokrater är det en grundläggande princip att främja jämlikhet och ekonomisk självständighet för alla kvinnor oavsett bakgrund – och därför vill vi trappa upp ambitionerna gällande arbetet att få fler kvinnor med utländsk bakgrund att göra samma självständighetsresa som svenska kvinnor en gång gjorde.

Att öka sysselsättningen bland utrikesfödda kvinnor är en av de enskilt viktigaste utmaningarna som ligger framför oss att lösa inom ramen för den svenska arbetsmarknadspolitiken. I Sverige är målsättningen att både kvinnor och män ska jobba och försörja sig själva och vara goda förebilder för sina barn. Vi kan aldrig någonsin acceptera att kvinnor låses fast i hemmen och på så sätt döms till att leva mindre fria liv än män. De

gamla könsrollerna, och dess förtryckande föreställningar om köns egenskaper och begränsningar, har för länge sedan förpassats till historiens skräphög och bör där förbli. I Sverige ska kvinnor och män omfattas av samma rättigheter och skyldigheter och även mötas av samma höga förväntningar. Detta gäller naturligtvis även när det handlar om deltagandet på arbetsmarknaden.

Att utrikes födda kvinnor inte arbetar i lika stor utsträckning som kvinnor födda i Sverige beror på flera olika saker. Generellt lägre utbildningsnivå, mindre arbetslivserfarenhet och bristande språkkunskaper är några av orsakerna.

Den föregående socialdemokratiskt ledda regeringen tog flera viktiga initiativ för att öka utrikes födda kvinnors deltagande på arbetsmarknaden. Att slopa den tidigare alliansregeringens vårdnadsbidrag, som i praktiken utvecklades till att bli en ordentlig kvinnofälla, var ett betydelsefullt beslut. Införandet av extratjänsterna och begränsningarna inom föräldraförsäkringen var andra viktiga åtgärder.

Utrikes födda kvinnors högre inträde på arbetsmarknaden innebär en stor potential för Sverige. Vi har därför för avsikt att fortsätta prioritera frågan högt och ser överlag positivt på förslagen från delbetänkandet av utredningen *Etablering för fler* (SOU 2023:24). Utredningen tittar bland annat på om målgruppen för Arbetsförmedlingens etableringsprogram bör utvidgas, hur ramtiden för etableringsprogrammet kan anpassas så att den inte begränsar möjligheten att ta del av insatser samt hur etableringsprogrammet kan göras mer flexibelt för nyanlända som står långt från arbetsmarknaden. Därtill vill vi också individualisera etableringstillägget, så att drivkrafterna att delta i etableringen och att arbeta blir lika för kvinnor och män.

Det är också viktigt att dra lärdom av Arbetsförmedlingens slutsatser kring projektet Jämställd etablering vars effektutvärdering uppvisade bättre resultat än Arbetsförmedlingens ordinarie stöd. Vi skjuter till pengar till myndigheten bland annat i syfte att utveckla detta.

Utrikes födda kvinnors ökade deltagande i arbetsmarknadsutbildning samt arbetsplatsnära insatser bör prioriteras, vilket måste framgå tydligare i Arbetsförmedlingens regleringsbrev.

Nyanlända invandrares etablering

Vi anser att Sverige ska ha en fortsatt stram migrationspolitik. Paradigmskiftet som skedde på det här området i samband med flyktingkrisen 2015 skedde under vår tid i regeringsställning. Sverige ska ta sin del av ansvaret i EU – varken mer eller mindre – för att ge människor skydd undan krig och förtryck. Vi ska inte ta emot fler människor än vad vi har kapacitet att integrera i samhället.

När människor väl kommer till vårt land, och får uppehållstillstånd, måste ambitionen vara att integrationen ska ske i en rasande takt. Det allra viktigaste är att människor så snart som det någonsin är möjligt lär sig svenska och kommer i arbete. Detta är nycklarna till att etablera sig i vårt samhälle, och hela den politiska incitamentsstrukturen bör därför styra i riktning mot att människor på snabbast möjliga sätt uppnår dessa mål. Skyndsamt integration gagnar både individen och samhället. Men integration handlar inte enbart om språk och jobb. Det handlar också om att förstå hur det svenska samhället fungerar och vad som förväntas av den som kommer hit. Det är oerhört viktigt att samhällsorienteringen för nyanlända är välkomnande och inkluderande, men också

tydlig och rak när det gäller grundläggande svenska värderingar och vad som förväntas av den enskilde.

Sveriges kommuner spelar en avgörande roll i integrationsarbetet. Under vår tid i regering kom bosättningslagen till för att alla kommuner skulle vara med och ta ansvar för de människor som kom till Sverige. Vi såg också till att kraftigt höja ersättningen till kommunerna samt få på plats utökade medel för nyanlända med särskilda behov. Vi skapade också ett nytt system för tidiga insatser för asylsökande genom förbättrade möjligheter till språkinsatser och tidig kompetenskartläggning samt riktade resurser till civila samhället. Vi anser att bosättningen även framgent bör styras till kommuner där det finns en god arbetsmarknad samt att EBO-lagen ska avskaffas.

Den moderatledda alliansregeringen införde en rättighet för nyanlända att ta del av insatser, vi socialdemokrater har tillfört en skyldighet att delta. De nuvarande reglerna innebär tydligare krav på nyanlända att ta del av insatser – precis som för andra arbetsökande. Och från och med den 1 januari 2018 gäller också en utbildningsplikt för nyanlända, vilken gör gällande att den som bedöms vara i behov av utbildning för att komma i arbete ska anvisas att söka och ta del av utbildning, annars kan ersättningen dras in. Tillsammans med arbetsmarknadens parter skapade den socialdemokratiska ledda regeringen också snabbspår till yrken med brist på arbetskraft med målet att bättre tillvarata nyanländas kompetenser.

Vi vänder oss mot regeringens nedmontering av den aktiva arbetsmarknadspolitiken och vill istället trappa upp insatserna för att fler ska få bättre stöd.

Medel till kommuner med högt flyktingmottagande

Många kommuner som har tagit ett stort ansvar för mottagandet av flyktingar brottas alltjämt med en tuff ekonomisk situation. Mot bakgrund av detta avvisar vi regeringens och Sverigedemokraternas oansvariga riktade besparing på detta område.

Vi måste bryta nyrekryteringen till gängen

Sverige har extrema problem med gängkriminalitet. Ständiga skjutningar, sprängningar och våldsdåd skapar slitningar och oro i samhället på ett sätt som vi inte sett förut. Motorn bakom denna utveckling är en växande miljö av kriminella nätverk vars hänsynslöshet och totala avsaknad av respekt för samhället och andra människor ständigt passerar nya gränser. Förr sköt gängkriminella varandra i benen för att manifesteras våldskapital – nu sker rena avrättningar i stort sett varje vecka, inte sällan i form av beställningsmord. Vi har också under sett hur barn fallit offer för gängens mördande, och en annan ny och mycket oroväckande tendens är att nätverkskriminella har börjat angripa varandras anhöriga. Det här är en fullkomligt horribel utveckling. Hela samhället behöver kraftsamla på en helt ny nivå om vi ska lyckas vända på detta.

I det här arbetet är det viktigt med fortsatt skärpta straff och fler poliser. Men det är också helt centralt att vi lägger mer pengar och engagemang på att bryta nyrekryteringen. Den negativa spiralen kommer inte att brytas förrän samhället får kontroll på de unga killar som i vissa fall luras in i gängen, eller i andra fall självmant står och knackar på gängens dörr.

Mellan 2021–2023 har Socialstyrelsen på initiativ av vår regering fördelat ca 250 miljoner årligen till 28 kommuner med utsatta områden i syfte att minska risken att

unga dras in i kriminalitet. Pengarna har bland annat använts till fler fältassistenter och förbättrad samverkan mellan socialtjänst, skola och polis. Socialstyrelsen kom under våren 2023 med en rapport som visade på att så gott som alla kommuner ansåg att pengarna hade gett effekt.

Regeringen lägger i sin budget 80 miljoner till detta ändamål. Det tycker vi socialdemokrater är alldeles för lite. För att bryta oss ur den gängkris som Sverige befinner sig i behövs mer pengar till brottsförebyggande åtgärder – inte mindre. Därför satsar vi socialdemokrater 170 miljoner mer än regeringen på detta i vårt budgetalternativ.

Generalplan mot segregation

Flera allvarliga samhällsproblem härrör från den segregation som under de senaste årtiondena tillåtits bita sig fast i vårt land. I sak handlar det om att en alltför stor del av de människor som kommit till Sverige från andra länder inte i tillräcklig grad har kommit in i det svenska samhället. Orsakerna till segregationen är multifaktoriella och spänner i varierande grad över i stort sett alla politikområden.

En av de allra mest uppenbara bakomliggande förklaringarna till segregationsproblemen är att människor som har invandrat till Sverige inte i tillräckligt stor utsträckning har lyckats etablera sig på arbetsmarknaden. Alltför många har istället fastnat i arbetslöshet, bidragsberoende eller låglönejobb som är svåra att försörja sig på – i kombination med att man ofta bor i stadsdelar där för få talar bra svenska. Andra betydande orsaker står att finna inom bland annat skol- och bostadspolitiken samt de ökade klyftorna.

För att ta itu med segregationsproblemen från roten anser vi socialdemokrater att det behövs en genomgripande politisk handlingsplan – med bred politisk förankring – som ger samtliga relevanta aktörer långsiktiga förutsättningar att i samverkan analysera, planera, agera och utvärdera de insatser som behöver genomföras för att effektivt bekämpa segregationen inom en överskådlig framtid.

Diskriminering

Ingen människa ska behöva bli diskriminerad i Sverige. Från samhällets och politikens sida ska alla former av diskriminering motarbetas kraftfullt. Vår övergripande hållning är att varje människa är unik, men människovärdet är lika. Alla människor har rätt att bli behandlade med respekt. Dessa är grundprinciper på vilka vi bygger våra politiska ställningstaganden.

Vad gäller diskrimineringsfrågornas mer praktiska dimensioner så ser vi positivt på att Diskrimineringsombudsmannen har en ambition att driva fler diskrimineringsärenden till Arbetsdomstolen. Att personer som har upplevt diskriminering får sin sak prövad är en förutsättning för ett effektivt och normerande antidiskrimineringsarbete.

I Diskrimineringsombudsmannens årsrapport framgår det att funktionsnedsättning som diskrimineringsgrund genererar störst andel anmälningar till myndigheten. Antalet har dessutom ökat kraftigt de senaste åren. Detta signalerar att politiken behöver höja ambitionerna.

Vid sidan av Diskrimineringsombudsmannen gör antidiskrimineringsbyråerna och andra civilsamhällesaktörer en viktig insats för att förebygga och motverka diskriminering på samtliga grunder i olika delar av samhället.

Teresa Carvalho (S)

Serkan Köse (S)

Sofia Amløh (S)

Jim Svensk Larm (S)

Johanna Haraldsson (S)

Adrian Magnusson (S)

Jonathan Svensson (S)